

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Jursíka a soudkyně JUDr. Ivety Jiříkové a Mgr. Ing. Martiny Lacinové ve věci

žalobkyně:

[redacted], narozená [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená advokátem JUDr. Bc. Pavlem Kozelkou, Ph.D.
sídlem Velké náměstí 7/12, 397 01 Písek - Vnitřní Město

proti

žalované:

[redacted], narozená [redacted],
bytem [redacted]
zastoupená advokátem Mgr. Petrem Nesporým
sídlem Puklicova 1069/52, 370 04 České Budějovice

o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, pro 243 987 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobkyně a žalované proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 2.5.2023, č. j. 16 C 205/2016-817

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku v odstavcích I., IV. a V. **potvrzuje**.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku v odstavcích II. a III. **mění** tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů dosavadního řízení částku 156 133,32 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalované.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Houdková.

III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 23 219,90 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalované.

Odůvodnění:

1. Předmětem tohoto řízení bylo zrušení a vypořádání spoluvlastnictví účastnic k nemovitostem v katastrálním území [REDAKCE], když řízení probíhalo jako tzv. širší vypořádání, neboť předmětem řízení byly i další nároky, a to nárok žalobkyně ve výši 243 987 Kč s příslušenstvím jako náhrada za vyloučení žalobkyně z užívání předmětných nemovitostí v období od 29.12.2014 do 31.12.2018 a dále vzájemný návrh žalované vůči žalobkyni na zaplacení částky 150 000 Kč jako nároku na úhradu podílu z toho, co žalovaná investovala do společných nemovitostí. O zrušení a vypořádání spoluvlastnictví bylo již rozhodnuto částečným rozsudkem Okresního soudu ze dne 1.4.2022, č. j. 16 C 205/2016-699, kterým bylo spoluvlastnictví zrušeno a nemovitosti přikázány do výlučného vlastnictví žalované při uložení povinnosti zaplatit žalobkyni částku 2 017 045 Kč. Stejným rozsudkem bylo zastaveno řízení o vzájemném návrhu žalované, a to z důvodu jeho zpětvzetí. Předmětem řízení tedy zůstává nárok žalobkyně vůči žalované ve výši 243 987 Kč s příslušenstvím. O tomto nároku rozhodl okresní soud napadeným rozsudkem tak, že žalobu o tomto nároku zamítl (výrok I.), o nákladech řízení mezi účastnicemi rozhodl tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované 261 868,20 Kč (jako náhradu nákladů řízení o nároku žalobkyně vůči žalované na bezdůvodném obohacení - výrok II.), dále uložil žalované zaplatit žalobkyni 80 586 Kč (jako náhradu nákladů řízení o vzájemném návrhu žalované - výrok III.), o nákladech řízení placeným státem rozhodl okresní soud tak, že tyto uložil oběma účastnicím uhradit rovným dílem (výroky IV. a V.). Okresní soud shrnuje relevantní judikaturu k této problematice a uvádí, že k situaci, kdy spoluvlastník věci je vyloučen z jejího užívání, nastává tehdy, pokud mu v užívání přímo brání jiný spoluvlastník, anebo pokud fakticky existující poměry neumožňují některému ze spoluvlastníků realizaci práva užívat společnou věc v rozsahu určeném jeho podílem. Pak takovému spoluvlastníku náleží odpovídající náhrada. Uplatněný nárok se týkal období od 29.12.2014 do 31.12.2018, žalobkyně poukazovala na vyhrocené vztahy účastnic zapříčiněné především chováním žalované. Současně poukázala na to, že v průběhu tohoto řízení o vypořádání spoluvlastnictví bylo její rodině bráněno ve vstupu do nemovitostí při místním šetření svolaném soudním znalcem k jejich ocenění. Žalovaná se bránila tím, že žalobkyni nikdy nebránila v užívání společných nemovitostí, dokonce jí opakovaně nabízela, aby se nastěhovala do volného podlaží. Po provedeném dokazování okresní soud zjistil skutkový stav věci tak, že obě účastnice žily v domě od dětství se svými rodiči, v roce 1992 se žalobkyně vdala a odstěhovala za svým manželem do [REDAKCE], kde žije dosud. V domě zůstala žalovaná nejprve s matkou, která v roce [REDAKCE] zemřela. V té době užívala žalovaná se svojí rodinou druhé nadzemní podlaží, matka obývala první nadzemní podlaží, kde měla svůj pokoj i žalobkyně, který využívala při návštěvách. Po smrti matky žalovaná provedla rekonstrukci prvního nadzemního podlaží, kam se následně přestěhovala se svou rodinou a toto podlaží užívá dosud. K nastěhování žalované do prvního nadzemního podlaží po skončení rekonstrukce došlo již v roce 2014. Od úmrtí matky užívala žalovaná se svou rodinou vždy jen jedno podlaží, nejprve to horní, pak to spodní. Žalobkyně neprojevila přání užívat společné nemovitosti, naopak bylo v řízení prokázáno, že žalovaná opakovaně nabízela žalobkyni, že v domě může bydlet. Pokud jde o incident při místním šetření, jak jím argumentuje žalobkyně, okresní soud uvedl, že z videozáznamu o tomto místním šetření vyplývá pouze to, že právní zástupce žalobkyně se bezdůvodně odmítal zout v cizím domě, a proto jej manžel žalované nechtěl do domu pustit. Z tohoto incidentu nelze dovodit, že by žalovaná bránila žalobkyni v užívání společných nemovitostí. Pokud jde o konfliktní vztah mezi účastnicemi tohoto řízení, pak jej nelze podle závěru okresního soudu přičítat výlučně k tíži jedné či druhé strany, rozhodně ne k tíži pouze žalované. Žalobkyně viní žalovanou z úmyslného jednání, kterým jí měla podstrčit darovací

smlouvu. Z provedeného dokazování vyplynulo, že tato darovací smlouva byla neplatná pro ██████████ žalobkyně, kterou žalovaná nemusela rozeznat. Okresní soud uzavřel, že žalovaná nikdy nebránila žalobkyni ani jejím dětem v užívání nemovitostí, pokud by o to stály a současně jejich poměry umožňovaly nějakou formu společné správy nemovitostí. Okresní soud uzavřel, že v předmětném období nedošlo k vyloučení žalobkyně z užívání předmětných nemovitostí ani k situaci, že by žalovaná užívala tyto nemovitosti nad rámec svého spoluvlastnického podílu. Proto žalobu ohledně tohoto nároku zamítl. Okresní soud dále rozhodoval o náhradě nákladů celého řízení, když rozhodoval samostatně o každém samostatném nároku. Pokud jde o nárok na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, pak poukázal na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně náleží sp. zn. I. ÚS 262/20, podle kterého v tomto typu řízení se v zásadě rozhoduje, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť míra úspěchu účastníků je v zásadě stejná, když okresní soud neshledal žádné okolnosti hodné zvláštního zřetele u žádné strany sporu. O nárocích v rámci tzv. širšího vypořádání rozhodoval též samostatně, a to podle kritéria úspěchu ve věci. O náhradě nákladů řízení ohledně nároku uplatněného žalovanou vzájemným návrhem rozhodoval podle § 146 odst. 2 věta první o.s.ř. se závěrem, že z procesního hlediska zastavení řízení o návrhu zavinila žalovaná, která jej vzala zpět nikoliv pro chování žalobkyně. Náhradu nákladů stanovil částkou 80 586 Kč. O náhradě nákladů řízení o nároku žalobkyně z titulu náhrady za vyloučení z užívání byla stranou zcela úspěšnou žalovaná a soud ji přiznal náhradu nákladů ve výši 261 868,20 Kč. O náhradě nákladů placených státem rozhodoval podle § 149 odst. 1 o.s.ř., jde o znalečné ve výši 20 402,90 Kč, jejich úhradu uložil oběma účastnicím rovným dílem.

2. Proti tomuto rozsudku, a to pouze proti výroku v odstavcích III. a V. podala odvolání žalovaná a navrhuje, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že neuloží žalované náhradu nákladů řízení ani ve vztahu k žalobkyni, ani ohledně nákladů placených státem. Žalovaná zdůrazňuje, že uplatněný vzájemný návrh vzala zpět s ohledem na přístup žalobkyně, která činila maximální obstrukce ohledně projednání tohoto návrhu, když např. vznášela námitku nepravosti předložených dokladů a požadovala předložení jejich originálů. Takový postup žalobkyně by vedl k extrémnímu prodloužení již tak velmi zdlouhavého řízení. Žalovaná v této souvislosti poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1805/2001, podle nějž mohou být povaha a okolnosti sporu důvodem pro nepřiznání práva na náhradu nákladů soudního řízení.
3. Proti tomuto rozsudku podala odvolání také žalobkyně, rozsudek napadá ohledně výroku v odstavcích I. až IV. a navrhuje, aby odvolací soud rozsudek v tomto rozsahu zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení. Žalobkyně setrvává na své dosavadní argumentaci, že k jejímu vyloučení z užívání nemovitostí došlo zejména prostřednictvím psychologického nátlaku ze strany žalované. Jestliže žalovaná podstrčila žalobkyni k podpisu dokumenty, na jejichž základě chtěla připravit žalobkyni o vlastnictví k předmětným nemovitostem ve svůj prospěch, je zjevné, že vztahy obou účastnic nejsou dobré. V této souvislosti není bez významu právní závěr odvolacího soudu, který v rámci odůvodnění rozsudku ve věci vypořádání podílového spoluvlastnictví zamezil rozdělení nemovité věci na bytové jednotky s tím, že vztahy mezi účastnicemi by se mohly stupňovat, až by vedly případně k nějakému trestnému činu, potom nemůže obstát závěr soudu prvního stupně, že účastnice spolu mohly nemovité věci užívat. Ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3285/2022 by tento právní názor odvolacího soudu měl být respektován i v poslední fázi tohoto řízení. Nesprávnost meritorního výroku pak logicky vede k nesprávnosti nákladových výroků, když žalobkyně požaduje, aby jí ve věci byla přiznána plná náhrada nákladů celého řízení, které vyčísluje částkou 1 075 930,40 Kč. Při odvolacím jednání žalobkyně ještě podstatně rozšířila argumentaci pro své odvolání, když poukazovala na provedenou rekonstrukci a tvrdila, že v době provádění rekonstrukce, kdy v polovině domu bydlela žalovaná se svou rodinou a zbývající polovina byla neobyvatelná, byla žalobkyně reálně vyloučena z užívání společných nemovitostí. Okresní soud také nezohlednil skutečnost, že v důsledku provedené rekonstrukce došlo k osazení nových zámků na vstupních dveřích do domu, žalobkyně tedy neměla ani fyzicky možnost do

domu vstoupit. Také dostatečně nezohlednil silně konfliktní vzájemné vztahy mezi žalobkyní a žalovanou, jak na ně žalobkyně poukazovala v průběhu celého řízení. Žalobkyně se navíc domnívá, že horní a spodní patro nejsou samostatně užitelné, neboť energie pro celý dům je zajišťována na základě jediné smlouvy a pro obě patra je jediný vchod do domu. Žalobkyně poukazuje na zásadu, že nikdo se nemůže dovolávat protiprávního stavu, který způsobil a dává to do souvislosti se svým tvrzením o tom, že špatné vztahy mezi sestrami způsobila výhradně žalovaná. Pokud jde o náhradu nákladů řízení, kterou má podle rozsudku hradit žalobkyně žalované, tak se domnívá, že výše uvedené skutečnosti by měly být posouzeny jako okolnosti hodné zvláštního zřetele a žalované by náhrada nákladů neměla být přiznána. Žalobkyně byla donucena k podání žaloby k vypořádání stranou žalovanou. Také výše této přiznané náhrady není správná, např. písemné vyjádření strany žalované ze dne 29.1.2019 se netýká předmětného nároku. Soud by měl také zohlednit, že některá jednání ve věci před soudem prvního stupně se netýkala všech tří uplatněných nároků, ale spíše jen některých. Stranou žalovanou účtované dvě porady považuje za neúčelné. Pokud jde o přiznanou náhradu nákladů ve svůj prospěch, pak opět zpochybňuje stanovenou výši, když ji nebyly přiznány náklady za cestovné a ztrátu času stráveného cestou. Dále poukazuje na své námítky vůči práci soudních znalců, náklady za znalečné by neměla nést žalobkyně, ale stát.

4. K odvolání žalované se dále vyjádřil žalobkyně tak, že s ním nesouhlasí, právní posouzení náhrady nákladů týkající se vzájemného návrhu, tedy podle § 146 odst. 2 věta první o.s.ř. považuje za správné, poukazuje na související judikaturu.
5. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací shledal, že odvolání obou účastnic má náležitosti uvedené v § 205 odst. 1 o.s.ř. Po zjištění, že odvolání obou účastnic bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými a jsou přípustná, přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v plném rozsahu podle § 212 a § 212a odst. 1 o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalované není důvodné, odvolání žalobkyně ve věci samé neshledal důvodným, důvodným je pouze zčásti ve vztahu k náhradě nákladů řízení.
6. Podle ust. § 1122 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.) podíl vyjadřuje míru účasti každého spoluvlastníka na vytváření společné vůle a na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví věci.
7. Podle ust. § 2991 odst. 1 a 2 o. z. kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil. Bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.
8. Podle § 142 odst. 1 o.s.ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.
9. Podle § 150 o.s.ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.
10. Odvolací soud neshledal žádné vady řízení před soudem prvního stupně, skutkový stav byl zjištěn dostatečně, aby věc mohla být posouzena po právní stránce, hodnocení důkazů okresním soudem je logické a přesvědčivé.
11. Okresní soud při řešení otázky, zda žalobkyně byla či nebyla vyloučena z užívání společných nemovitostí a zda žalovaná užívala společné nemovitosti nad rámec svého spoluvlastnického podílu, vycházel z právní úpravy a konstantní soudní judikatury, kterou vyložil správně, jeho skutkový závěr o tom, že žalobkyně ani její rodinný příslušníci neprojeví zájem o užívání předmětných nemovitostí, žalovaná nebránila žalobkyni v užívání společných nemovitostí, dokonce jí opakovaně toto nabízela, sama žalovaná užívala nemovitosti v takovém rozsahu, který nepřevyšoval její spoluvlastnický podíl, mají oporu v provedeném dokazování a musí vést k závěru,

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Houdková.

že žalobkyně nebyla vyloučena z užívání společných nemovitostí, tudíž jí požadovaná náhrada nepřísluší. Odvolací soud se ztotožňuje i s následujícím závěrem okresního soudu, že ač jsou vzájemné vztahy žalobkyně a žalované zjevně narušené a konfliktní, nedosahuje konfliktnost takové intenzity, že by bylo vyloučeno, aby žalobkyně užívala společné nemovitosti, ač již osobně, či jiným způsobem (např. jejich pronájmem apod.). Konfliktní vztahy účastnic se doposud projevovaly pouze tím, že spolu vedly soudní spory (o neplatnosti darovací smlouvy, dědický spor a tento soudní spor), z provedeního dokazování nevyplývalo, že by jejich animozita vyústila ve fyzickou konfrontaci či jiné závažné protiprávní jednání. Vztahy účastnic neprošli reálným testem při pokusu o společné užívání nemovitostí, když žalobkyně neprojevila o toto zájem. Objektivní nemožnost společného užívání tedy nebyla objektivizována a zůstává pouze v rovině spekulativního tvrzení strany žalované.

12. Námitku žalobkyně, že závěr odvolacího soudu vyjádřený v předchozím odvolacím řízení, že vypořádání spoluvlastnictví formou rozdělení na bytové jednotky předmětného domu není vhodné proto, že zachování spoluvlastnictví účastnic v jiné formě by mohlo v budoucnu ještě zhoršit nepříznivé vztahy účastnic řízení, má představovat právní názor, který má být závazný pro soud prvního stupně i ohledně otázky vyloučení žalobkyně z užívání společných nemovitostí z důvodu konfliktních vztahů s žalovanou, nepovažuje odvolací soud za správnou. Závazný právní názor vyslovuje soud vyššího stupně tehdy, pokud u nižšího stupně pokračuje řízení o stejném nároku a soud vyššího stupně tímto způsobem vytyčuje mantinely, ve kterých se činnost soudu nižšího stupně nadále bude pohybovat. Za této situace uvedený názor odvolacího soudu nebyl vysloven. Uvedený výrok je právním názorem odvolacího soudu, od kterého by se neměl bez vážných důvodů ve smyslu žalobkyní citované judikatury odchylovat, pouze v tom rozsahu, že není vhodné, a tedy možné, vypořádání spoluvlastnictví v reformě rozdělení domu na bytové jednotky. Uvedený výrok je založen na skutkovém zjištění soudu prvního stupně, že v minulosti i v době učinění tohoto výroku byly vzájemné vztahy účastnic konfliktní. Posledním prvkem tohoto výroku je úvaha odvolacího soudu o budoucím možném odlišném vývoji vztahu účastnic ve formě jeho zhoršení a eskalace pro případ, že by došlo k uvedenému způsobu vypořádání spoluvlastnictví. Jinými slovy odvolací soud zde vedl úvahu o možném budoucím zhoršení vztahů, nikoliv odlišné skutkové zjištění o povaze či intenzitě konfliktních vztahů účastnic v minulosti, konkrétně v období, které je předmětem nároku žalobkyně z titulu údajného vyloučení z užívání nemovitostí. Tato argumentace žalobce je irelevantní také z toho důvodu, že závěr okresního soudu, že konfliktní vztahy účastnic neměly takovou intenzitu, aby znamenaly vyloučení žalobkyně z užívání společných nemovitostí, není založena na závěru o tom, zda určitá skutečnost existuje či nikoli, ale na základě hodnocení její povahy a intenzity.
13. Důvodnou není ani námitka žalobkyně, že okresní soud dostatečně nerefletoval v minulosti provedenou rekonstrukci domu, která znamenala nemožnost užívání ani části rekonstruovaného domu žalobkyní, neboť ze skutkových zjištění okresního soudu, které mají plně oporu v provedeném dokazování, vyplývá, že rekonstrukce skončila ještě před obdobím, za které žalobkyně požaduje nárok z titulu údajného vyloučení. Za důkaz vyloučení žalobkyně z užívání domu nemůže být považována ani skutečnost, že v důsledku provedené rekonstrukce došlo k osazení mimo jiné nových zámků vstupních dveří. Ani žalobkyně sama netvrdí, že by tento postup byl motivován upřít jí přístup do domu, podle názoru odvolacího soudu je zcela obvyklé, že klíči od nemovitosti disponují zejména ti, co v ní bydlí. Jestliže žalobkyně, která nemovitost neužívala a ani o to neměla zájem, neměla od nemovitosti klíče, není projevem či důkazem jejího vyloučení z užívání nemovitosti, ale to pouze odráží faktické poměry užívání domu.
14. Odvolací soud také nemůže souhlasit s hodnocením žalobkyně, že jednotlivé části domu (jednotlivá podlaží) nejsou samostatně užitelné proto, že mají společný odběr energií a společný vchod do domu, když z provedeního dokazování vyplývá, že jednotlivá patra byla v minulosti užívána samostatně jako samostatné bytové jednotky (míněno bytová jednotka ve smyslu skutkovém, nikoliv právním).

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Houdková.

15. Odvolací soud uzavírá, že závěr okresního soudu, že žalobkyně nebyla vyloučena z užívání společných nemovitostí v předmětném období, je správný, a proto výrok ve věci samé, kterým byl nárok na náhradu za údajné vyloučení zamítnut, byl jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. potvrzen.
16. Pokud jde o rozhodnutí okresního soudu o náhradě nákladů řízení, to považuje odvolací soud v zásadě za správné, má pouze výhrady proti konkrétnímu vyčíslení jejich výše. V otázce náhrady nákladů řízení, které má povahu tzv. iudicium duplex, tedy též řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, se v poslední době vyvinula (zejména s ohledem na judikaturu Ústavního soudu, a to rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 262/20 a rozhodnutí Pl. ÚS-st. 59/23) v závěr, že v tomto typu řízení má být zásadně rozhodováno tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť při vypořádání spoluvlastnictví se každému dostalo toho, co mu náleželo a výjimku mohou tvořit pouze případy, kdy by podání žaloby či postup v řízení byl shledán obstrukčním ze strany některého z účastníků. Z těchto závěrů okresní soud vycházel a dospěl k závěru, že pokud jde o samotné řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, nemá žádná z účastnic právo na náhradu nákladů spojených s tímto nárokem.
17. Protože v tomto řízení jde o případ tzv. širšího vypořádání, kdy kromě výše uvedeného základního nároku strany uplatňují i nároky související (nároky z titulu investic do společné věci a z titulu vyloučení z užívání společné věci), postupoval okresní soud v souladu s dosavadní judikaturou (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 935/2017), když o nákladech spojených s těmito dalšími nároky rozhodoval samostatně. Odvolací soud tento postup považuje za správný, když se ve shodě s okresním soudem domnívá, že uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 935/2017, bylo novější judikaturou Ústavního soudu překonáno pouze v závěru, že řízení mající povahu iudicium duplex je řízení takové povahy, kdy v zásadě má být rozhodováno o náhradě nákladů řízení tak, že si je každý z účastníků nese sám. Uvedená judikatura Nejvyššího soudu zůstává platná v tom, že pokud je předmětem řízení tzv. širší vypořádání, tedy vedle samotného nároku na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví další nároky typu vypořádání investic do společné věci či nároku z vyloučení z užívání společné věci, pak se jedná o tzv. objektivní kumulaci samostatných nároků, které mají relativně samostatný skutkový základ a o náhradě nákladů vzniklých v souvislosti s těmito dalšími nároky se rozhoduje samostatně. Protože tyto další nároky nemají povahu řízení iudicium duplex, pak je třeba o náhradě nákladů rozhodovat podle obecných zásad rozhodování o náhradě nákladů řízení, tedy podle kritéria úspěchu ve věci či důvodu pro zastavení řízení.
18. Konkrétní podoba rozhodnutí o nákladech řízení může mít podle názoru odvolacího soudu zásadně dvě podoby, a to buď tři samostatné výroky týkající se jednotlivých kumulovaných nároků v řízení či výrok jediný, který sloučí, případně vůči sobě započte, jednotlivé nároky na náhradu nákladů jednotlivých řízení o těchto nárocích. Okresní soud nezvolil žádnou z těchto podob, v napadeném rozsudku má pouze dva samostatné výroky lišící se v tom, která ze stran které jiné straně hradí náhradu nákladů, nerozlišuje zde výslovně náklady podle jednotlivých nároků. Odvolací soud, který odlišně stanovil výši náhrady u jednotlivých nároků, změnil a nahradil podle § 220 o.s.ř. rozhodnutí o náhradě nákladů dosavadního řízení ve výrocih II. a III. novým výrokem, kterým stanovil výsledný způsob náhrady, a to tak, že povinnost žalobkyně hradit žalované náhradu nákladů v souvislosti s nárokem žalobkyně z titulu vyloučení započte proti nároku žalobkyně vůči žalované na náhradu nákladů řízení o vzájemném návrhu žalované.
19. V řízení o vzájemném návrhu žalované vůči žalobkyni, jehož předmětem byl nárok na úhradu podílu na investicích do společné věci ve výši 150 000 Kč, činí sazba náhrady za 1 úkon 7 100 Kč podle § 7 advokátního tarifu. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně shledal nárok na náhradu nákladů v rozsahu 15 úkonů. Protože předmětem řízení byly tři relativně samostatné nároky, pak při úvaze o tom, které úkony právního zástupce účastníka pojmout do přiznané náhrady, nutno zkoumat, kterých nároků se jednotlivý úkon týká. Takto lze však postupovat v případě písemných vyjádření ve věci, z nichž je zřejmé, k jaké otázce či konkrétnímu nároku se vyjadřují, totéž lze říci o jasných procesních úkonech, jako je uplatnění vzájemného návrhu,

rozšíření žaloby o konkrétní nárok či částečné zpětvzetí žaloby o konkrétní část nároku či konkrétní nárok celý. Takto však nelze postupovat ohledně uskutečněných jednání před soudem prvního stupně v situaci, kdy předmětem řízení byly všechny tři samostatné nároky, či později pouze dva z nich. Odvolací soud proto přiznává stranám náhradu nákladů za všechny uskutečněné úkony právní služby spočívající v účasti právního zástupce u jednání soudu prvního stupně, a to ve vztahu ke všem nárokům, které byly (míněno materiálně, tedy které byly předmětem procesních úkonů, nikoliv formálně, když okresní soud měl značné zpoždění při reálné procesní reakci na úkony účastníků, kterými omezovali uplatněné nároky). Odvolací soud shledal nárok žalobkyně na náhradu nákladů za úkony právní služby v souvislosti s nárokem žalované vůči žalobkyni uplatněným vzájemným návrhem ve výši 150 000 Kč v rozsahu 15 úkonů (účast právního zástupce žalobkyně při jednání před soudem prvního stupně dne 12.9.2018 v rozsahu 2 úkonů, neboť jednání přesáhlo dvě hodiny, písemné vyjádření k předmětnému nároku ze dne 17.9.2018, další jednání dne 28.11.2018, dále účast u jednání ze dne 31.1.2019, písemné vyjádření k tomuto nároku ze dne 8.2.2019, účast u jednání ze dne 12.7.2019 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání ze dne 4.10.2019, písemné vyjádření ze dne 20.10.2019, účast u jednání dne 29.11.2019 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání dne 19.2.2020 a písemné vyjádření ze dne 27.2.2020, přísluší také první úkon v pořadí, a to převzetí právního zastoupení včetně první porady s klientem v reakci na vzájemný návrh), tedy 15 úkonů po 7 100 Kč činí 106 500 Kč. Straně žalující dále přísluší náhrada dalších nákladů, a to paušální náhrada hotových výdajů advokáta, náhrada za ztrátu času stráveného cestou právního zástupce ze sídla advokátní kanceláře k jednání soudu a zpět a cestovné za tyto cesty. Tyto náklady jsou však pro všechny tři nároky společné, a proto přísluší pouze část z nich v souvislosti s konkrétním nárokem, když poměr je dán poměrem tarifních hodnot jednotlivých nároků. Tarifní hodnota řízení o nároku na vypořádání spoluvlastnictví činí zjištěnou hodnotu společných nemovitostí, a to částku 6 116 160 Kč, tarifní hodnota řízení o vzájemném nároku ve výši 150 000 Kč činí tuto částku a tarifní hodnota řízení o nároku žalobkyně z titulu údajného vyloučení též odpovídá výši uplatněného nároku. Poměr tarifních hodnot u nároku ve výši 150 000 Kč činí cca 2,4 %. Žalobkyni proto v rámci náhrady nákladů řízení o vzájemném nároku přísluší 2,4 % těchto společných nákladů. Jak tento odvolací senát dlouhodobě judikuje v případě účasti u soudního jednání, za nějž přísluší náhrada v rozsahu dvou či více úkonů, neboť jednání přesáhlo 2 hodiny či vícenásobku dvou hodin, přísluší jediná paušální náhrada hotových výdajů advokáta ve výši 300 Kč, neboť se nejedná o více samostatných úkonů, ale o úkon právní služby jediný, který se pouze honoruje vyšší částkou. V souvislosti s uvedenými 15 úkony tedy přísluší 12 paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč, což činí 3 600 Kč, příslušná část v rozsahu 2,4 % odpovídá částce 86,40 Kč. Stejným způsobem je třeba postupovat u žalobkyni požadované náhrady za ztrátu času a cestovné, zde odvolací soud vychází z konkrétního vyčíslení strany žalující a přiznávána část v rozsahu 2,4 % činí u ztráty času 84 Kč a u cestovného 115,4 Kč. Po navýšení o 21 % DPH činí nárok na náhradu nákladů tohoto řízení u žalobkyně 129 210,81 Kč.

20. Obdobně odvolací soud postupuje v případě náhrady nákladů řízení žalované týkající se nároku žalobkyně za náhradu za údajné vyloučení z užívání. Část uplatněného nároku ve výši 96 526 Kč byla nejprve předmětem samostatného řízení vedeného pod sp. zn. 21 C 93/2020, za toto řízení přísluší žalované náhrada za 3 úkony (převzetí právního zastoupení, vyjádření ve věci samé ze dne 14.8.2020 a účast u jednání dne 6.1.2021), tarifní hodnota je dána výší uplatněného nároku, sazba za 1 úkon činí 4 980 Kč, za 3 úkony 14 940 Kč. Tyto úkony byly učiněny v první fázi v samostatném řízení, proto přísluší 3 paušální náhrady hotových výdajů v plné výši. Předmětem tohoto řízení byly dva úkony právní služby, kdy tarifní hodnota činila 10 187 Kč, sazba náhrady za 1 úkon odpovídá částce 1 540 Kč, jde o úkony spočívající v převzetí právního zastoupení žalované ohledně tohoto uplatněného nároku a účast u jednání dne 30.1.2019, celkem tedy 3 080 Kč. V další fázi řízení byla tarifní hodnotou výše nároku po rozšíření 147 461 Kč, sazba za 1 úkon činí 7 020 Kč. V této fázi přísluší náhrada za 11 úkonů (účast u jednání dne 12.7.2019 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání dne 4.10.2019, účast u jednání dne 29.11.2019 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání dne 19.2.2020, písemné vyjádření ze dne 20.3.2020, písemné vyjádření ze dne 28.5.2020 a účast u jednání dne

29.5.2020 v rozsahu 3 úkonů). Náhrada nákladů za těchto 11 úkonů činí 77 220 Kč. Další fáze řízení měla tarifní hodnotu 243 987 Kč (po spojení obou uvedených věcí), náhrada za 1 úkon činí 9 300 Kč a náleží náhrada za 15 úkonů (vyjádření ze dne 10.1.2022, účast u jednání dne 2.2.2022 v rozsahu 2 úkonů, písemné vyjádření ze dne 4.3.2022, účast u jednání dne 1.4.2022 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání dne 3.6.2022, dne 22.6.2022, účast u jednání dne 14.12.2022 v rozsahu 2 úkonů, účast u jednání dne 21.4.2023 v rozsahu 2 úkonů a 3 porady právního zástupce s klientkou ze dne 30.3.2022, 2.6.2022 a 21.6.2022), náhrada za 15 úkonů po 9 300 Kč činí 139 500 Kč, celkem tedy 234 740 Kč. Obdobně byla vyčíslena náhrada za paušální náhrady hotových výdajů jako v případě předchozí náhrady, tedy s ohledem na poměr tarifních hodnot jednotlivých nároků (v řízení 21 C 93/2020 přísluší náhrada paušálních nákladů v plné výši, ve fázi řízení při tarifní hodnotě 10 187 Kč činí poměr 0,16 %, při tarifní hodnotě 147 461 Kč činí poměr 2,3 % a při tarifní hodnotě 243 987 Kč činí poměr 3,8 %, výsledkem je 1 081,60 Kč jako příslušná část paušálních náhrad hotových výdajů za přiznané úkony. Po navýšení o 21 % DPH činí nárok žalované vůči žalobkyni částku 285 344,13 Kč.

21. Při stanovení konečné výše náhrady nákladů odvolací soud započítal tyto dva vzájemné nároky na náhradu nákladů, rozdíl činí 156 133,32 Kč, když tuto částku hradí žalobkyně žalované. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích II. a III. změnil podle § 220 o.s.ř. tak, že žalované přísluší náhrada nákladů dosavadního řízení vůči žalobkyni v této výši.
22. Pokud jde o odvolací argumentaci žalované, že žalobkyni by neměla být přiznána náhrada nákladů řízení o vzájemném návrhu žalované s ohledem na obstrukční postoj žalobkyně k tomuto nároku, pak se odvolací soud ani s touto argumentací neztotožňuje a nepovažuje procesní postup žalobkyně ohledně tohoto nároku za důvod hodnotný zvláštního zřetele pro aplikaci výjimečného procesního institutu, a to nepřiznání náhrady nákladů podle § 150 o.s.ř. Předně situace nestojí tak, jak ji líčí žalovaná, že obětovala svůj důvodně uplatněný nárok v zájmu rychlého dokončení sporu, když řízení o jím uplatněném nároku trvalo bezmála dva roky, tedy uplatnění a následné projednání tohoto nároku mělo znatelný vliv na složitost a délku tohoto sporu a pohlížet na situaci tak, jak ji líčí žalovaná, by bylo namísto tehdy, pokud by vzala svůj vzájemný návrh zpět podstatně dříve. Také nelze přehlédnout, že tvrzeným důvodem ke zpětvzetí vzájemného návrhu bylo jednání žalobkyně, která využívala svých procesních práv. S ohledem na průběh řízení se odvolací soud ztotožňuje se závěrem okresního soudu, že komplikace do řízení vnášely obě strany. Odvolací soud neshledal ani důvod k odepření náhrady nákladů straně žalované, když žalobkyní uváděnou argumentaci (odpovídající odvolacím důvodům v jejím odvolání) neshledal důvodnou.
23. O nákladech odvolacího řízení soud rozhodoval podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř., a to podle kritéria úspěchu v odvolacím řízení, které se posuzuje s ohledem na uplatněnou odvolací argumentaci žalobkyně proti rozhodnutí soudu ve věci samé. S touto nebyla žalobkyně úspěšná, proto procesní úspěch v tomto odvolání lze shledat u žalované, která má právo na náhradu nákladů odvolacího řízení vůči žalobkyni. Právní zástupce žalované učinil v odvolacím řízení 3 úkony právní služby, když prvním úkonem je podání písemného odvolání, které se týká náhrady nákladů ve výši 80 586 Kč, tato částka představuje současně tarifní hodnotu a náhrada za tento právní úkon činí 4 340 Kč. Druhým úkonem bylo písemné vyjádření k podanému odvolání žalobkyně ve věci samé, tarifní hodnotu představuje předmět řízení ve věci samé, kterého se týká odvolání žalobkyně, tedy částka 243 987 Kč, náhrada za tento druhý úkon činí 9 300 Kč. Třetím úkonem je účast právního zástupce žalované při vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu, za který přísluší náhrada v rozsahu poloviny úkonu při stejné tarifní hodnotě, tedy částka 4 650 Kč. Za právní zastoupení tedy přísluší náhrada ve výši 18 290 Kč, 3 paušální náhrady hotových výdajů advokáta ve výši 900 Kč a 21 % DPH, tedy 23 219,90 Kč.

Poučení:

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Houdková.

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání za podmínek § 237 o.s.ř., podané do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Českých Budějovicích. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o.s.ř.).

Pokud nebude splněno, co ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, lze podat návrh na jeho soudní výkon nebo exekuci.

České Budějovice 8. února 2024

Mgr. Jan Jursík v. r.
předseda senátu